

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Punct. I. De conceptu entis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

tunc præmittere, ideo sub eodem titulo hic disputo de entis vniuersali, & de analogia, ad quam explicandam definitio, quid sit vniuersum, quid æquiuocum, quid analogum.

PUNCTUM I.

De conceptu entis.

- 1 Inquirimus conceptum quidditatum entis, per quem formaliter constituitur in ratione talis, & differat ab omni non ente, videlicet à chimæra, seu ente rationis.
- 2 Definiunt nonnulli ens in communi per negationem chimære, & asserunt totum id, quod chimæra non est esse ens. Non assentior definitioni, quia etsi admitatur omne non chimæram esse ens, adhuc non rectè per hanc negationem conceptus quidditatus entis traditur, quia ignotum per ignotius ostenditur, est enim plus ignotus conceptus chimære, quam conceptus entis. Deinde chimæram per negationem entis cognoscimus, & id dicimus esse chimæram, quod apprehenditur cum ratione entis, quam non habet, seu quod tantum habet esse obiectiue in intellectu, quæ definitio supponit cognitionem entis, quod inuoluitur in illo esse, ac proinde si ens reale per negationem chimære definitur, cum chimæra definitur per negationem entis realis definitur idem per idem, & vitiosus circulus committeretur. secundò negationes verè non sunt entia, neque propriè loquendo sunt, illarum enim esse tantum est non esse habituum, quo remouent, quod non est ens, sed potius remotio entis. Neque refert habitus, qui verè sunt, & entia dicuntur, esse non esse suarum negationum, quas remouent, quia habitus remouent suam negationem per esse prædicatorum positiuorum, quæ verè sunt, & ideo non apprehenduntur præcisè ut puræ remotiones suarum negationum, sed ut virtutes positivæ in ordine ad alias negationes verè sunt purum non esse suorum habituum, & totum esse illarum est remouere habitus, & non sunt, neque concipi possunt in ordine ad alia.
- 3 Melius communis Doctorum sententia rationem entis explicat per aptitudinem ad existendum, asseritque illud esse ens, cui non repugnat existetia, seu quod est capax existendi. Definitionem hanc optimam ex eo probatur, quod conveniat Deo, & creaturæ, substantiæ, & accidenti, rei & modo, & quibuscumque aliis entibus realibus, & non conveniat enti rationis, quod ens non est, neque negationibus, quæ sicuti propriè entia non sunt, sic sunt propriæ existentia incapaces, & eodem modo, quo dicuntur entia, eodem existere dicuntur, sicuti enim dicuntur entia cum addito, videlicet entia negatiue, sic cum eodem addito dicuntur negatiue existere. Deinde nullus alius potest reperiri conceptus notior omnibus, quam hæc existendi capacitas: rectè ergo per illum definitur ratio entis, siquidem cuiusque enti convenit, & per illum ens differt ab omni non ente, & est notissimus omnium, & saltem ratione prior aliis quibuscumque conceptibus, qui in ente possunt excogitari.
- 4 Conceptus hic entis communis est, tam enti possibili, quam existenti, quia ens possibile capax existendi dicitur, & ens existens eandem habet capacitatem ad actum reducitam, & non destructam per ipsum actum, dum enim actus est, actu potest existere, iuxta vulgare illud: de actu ad potentiam valet consequentia. Nihilominus si strictè loquendum sit, ens purè possibile, adhuc non est ens, quia ly *purè possibile* est additum diminuens rationem entis, & illud tantum dicitur simpliciter ens, quod simpliciter est existens, id enim quod non existit, sed purè est possibile, non est, sed esset, & non nisi cum addito dicitur ens neque potest dici capax existendi, quia capacitas ista in ente non est aliquid ab illo distinctum, neque ab ipsa entis existentia, ac proinde donec simpliciter sit existentia in se ipsa non dicitur capax existendi per capacitatem, quæ actu sit, sed quæ est obiectiue, & quæ esset sine contradictione, si esset actu existentia, ideo capacitas ista non dicitur potentia physica, sed Logica, seu obiectiua. Vide quæ de hac re dico Controuers. 2. Punct. 1. & 2. ubi explico quid sit rem esse possibilem, & quomodo differat existentia entis ab ipsius possibilitate. Ob hanc rationem non datur conceptus quidam vniuersalis, & vniuersus eidem enti ut possibili, & ut exi-

stenti. Secundò quia ens non multiplicatur in ipsum existens, & possibile, neque realiter distinguitur ut existens ab ipso ut possibile, & ita non potest in aliquo conceptu vniuersali conuenire, quia de ratione vniuersalis est multiplicari in inferiora, respectu quorum dicitur vniuersale.

PUNCTUM II.

De vniuersis, & æquiuocis.

Vniuersa definit Aristoteles; cuius nomen est commune, ratio vero significata omnino eadem. Idem Philosophus æquiuoca definit Quorum nomen est commune, ratio vero substantie omnino diuersa. Per illam particulam *substantie* conceptum quidditatum intellige, siue sit substantia, siue accidentis, sicuti enim prædicatum substantie est vniuersum respectu substantiæ corporeæ, & incorporeæ, sic prædicatum qualitatibus commune est respectu qualitatibus materialibus, & spiritualibus. Conueniunt vniuersa, & æquiuoca in hoc quod est habere nomen commune; differunt in eo, quod ratio significata per vniuersum est omnino eadem, ratio vero significata per æquiuocum sit omnino diuersa. Exemplum vniuersorum sit homo, cuius eadem est ratio in Petro, & in Ioanne; æquiuocorum verò exemplum esto Gallus qui significat gallum gallinaceum, & hominem natione Gallum, qui duo conceptus significati in hoc simplici nomine nullum habent inter se ordinem, nullamque connexionem.

Circa identitatem vniuersorum notandum est non requiri adæquatam respectu omnium, aliàs solum prædicatum specificum vniuersum diceretur, sed sufficere identitatem inadæquatam, sicuti reperitur in prædicato animalis, quod est idem in Petro, & in Ioanne (per intellectum prædicatorem intellige) & tantum dicitur rationem inadæquatam essentia, & in illo Petro, & Ioanne, homo & equus, vniuersa conuenire dicuntur, etsi nullius inferioris dicat adæquatam essentiam.

Circa æquiuocorum diuersitatem nota sufficere singula esse diuersa secundum rationem significatam per nomen, etiam si secundum aliam rationem omnimodam habeant conuenientiam. Exemplum est respectu galli gallinæ, & hominis natione Galli, quia quatenus hoc nomine significatur, nullam habent vnitatem, nullumve respectum, vel ordinem, si verò animalis nomine significentur, conueniunt in ratione generica in utroque distincta per intellectum.

Vniuersum vulgò solet diuidi in vniuersum vniuersum, & vniuersum vniuersum. Vniuersum vniuersum dicitur ratio superior, verbi gratia, animal. Vniuersa vniuersa dicuntur rationes inferiores, v.g. homo, & equus, qui vniuersa conueniunt in ratione animalis: sic similiter diuiduntur æquiuoca in æquiuoca æquiuocantia, & æquiuoca æquiuocata.

Dubitari solet an æquiuocatio solum conueniat vocibus, vel etiam conceptibus. Affirmat Arriaga disp. 10. Logicæ, sect. 1. certum esse eodem conceptu posse plura significari, quod mihi certum est. Deinde addit ipsum censere iuxta communem opinionem conceptum illum, æquiuocum esse dicendum, quia de ratione nominis vniuersi non est omnia simul significare; quando enim dico *canis equum*, non dico vidisse omnes equos, sed vnum, quem intellectus potest cum alio æquiuocare: ergo de ratione æquiuoci non est singula æquiuocata seorsum sumpta posse significare: ergo ex nullo capite deneganda est æquiuocatio conceptui communi pluribus obiectis ex vi illius representationis, quia si ex aliquo capite huic conceptui esset neganda æquiuocatio, tantum esset, quia conceptus ille non posset quolibet obiectum seorsum sumptum representare aliis non representatis. Secundum hunc dicendi modum conceptus simplicissimus Dei, quo plura obiecta creata in se disparata cognoscit, æquiuocus esset dicendus, quod concedit Arriaga, qui docet hoc non esse inter idiotas spergendum, quia æquiuocatio confusionem sonat, quæ in Deo admitti nequit.

Melius docet Hurtad. disp. 9. Logicæ, sect. 2. cum communi sententia æquiuocationem tantum in vocibus, & non in conceptibus reperiri, quia Deus, & Angelus, qui vno conceptu omnia cognoscunt, non dicuntur formare conceptus æquiuocos, neque conceptus hominis tales dicendi